

Avaari / Avar / Авар мацI Авар маç

latinisatsioon: KNAB 1993, parandatud 2003
 romanization: KNAB 1993, modified 2003

1 А а	a	13 И и	i	25 Р р	r	37 Ч ч	č
2 Б б	b	14 Ё ё	j	26 С с	s	38 ЧI чI	č̇
3 В в	w	15 К к	k	27 Т т	t	39 Ш ш	š
4 Г г	g	16 Къ къ	q̇	28 ТI тI	ṭ	40 Щ щ	šš
5 Гъ гъ	ğ	17 Кь кь	ɟ	29 У у	u	41 Ъ ъ	ɣ, ^B
6 Гь гь	h	18 КI кI	ɕ	30 Ф ф*	f	42 Ы ы*	y
7 ГI гI	ḡ	19 Л л	l	31 Х х	x	43 Ь ь*	'
8 Д д	d	20 Лъ лъ	ɭ	32 Хъ хъ	q	44 Э э	è, e ^A
9 Е е	e, je ^A	21 М м	m	33 Хь хь	χ	45 Ю ю	ju
10 Ё ё*	ë	22 Н н	n	34 XI xI	ɣ̣	46 Я я	ja
11 Ж ж	ž	23 О о	o	35 Ц ц	c		
12 З з	z	24 П п	p	36 ЦI цI	ç		

^A Vokaali järel, samuti sõna alguses.

^B Vene laensõnades.

* Ei esine avaari omasõnades.

^A After a vowel, also word-initially.

^B In Russian loanwords.

* Does not occur in genuine Avar words.

Hääldus

Pronunciation

c [tʰ], ç [tʰʰ], č [tʰʰ], č̇ [tʰʰ̇], ġ [ʁ], ḡ [ʁ̣], ɣ [h], k [kʰ], ɕ [kʰ], ɭ [ʃ]/[tʰ], ɟ [tʰʰ], p [pʰ], ṗ [pʰ], q [qʰ], q̇ [qʰ], š [ʃ], šš [ʃʃ], t [tʰ], ṭ [tʰ], x [χ], χ̇ [χ], ɣ̣ [ʔ], y [i], z [dʒ]/[z], ž [dʒ̣]/[ẓ].

Märkused

Notes

1. Avaari keele nn intensiivseid häälikuid (hõnguseta geminaate) tähistatakse eraldi tähega vaid ühel juhul: щ šš. Muudel juhtudel täht (tähed) topeldatakse (кк, кIкI, лълъ, сс, хх, хьхь, щц, цIцI, чч, чIчI), ent seda üksnes juhul, kui on vaja eristada sõnu, nt махх 'raud' – мах 'kask'. Foneetilises transkriptsioonis (nt sõnastikus) tähistatakse kirjaõnne kajastumata geminaate pikkuskriipsuga: ме̇х mex [mex̣:], Гъо̇цIа̇л̇ъ Но̇çа̇т [hɔtṣːˈaṭ:].
2. Foneetilises transkriptsioonis on ka häälik лI ɭ [tʰ:] (kirjakeeles лъ).
3. Rõhk on liikuv, langedes enamasti esimesele või teisele silbile.

1. The intensive (non-aspirated geminated) consonants in Avar have distinct characters only in one case: щ šš. In all other cases the character(s) are doubled (кк, кIкI, лълъ, сс, хх, хьхь, щц, цIцI, чч, чIчI) but solely in cases where there are minimal pairs of opposition: махх 'iron' – мах 'birch'. In phonetic transcription (in dictionaries, etc.) such orthographically unmarked geminates are denoted by a macron: ме̇х mex [mex̣:], Гъо̇цIа̇л̇ъ Но̇çа̇т [hɔtṣːˈaṭ:].
2. In phonetic transcription also лI ɭ [tʰ:] is distinguished (standard substitution: лъ).
3. The stress is not fixed, falling mainly on the first or second syllable.

Ladina tähestik 1928–1937 [Исаев 1979]

A a		H h	= ğ
B b		Ĥ ĥ	= ħ
C c	= č	I i	
Ç ç	= č̣	J j	
D d		K k	
E e		L l	
F f		Ľ ľ	= ĺ?
G g		Ł ł	
Q q	= ğ	M m	
H h		N n	

+ k (= ḳ), ɵ (= ?), p (= p̣), ʒ (= dz?)...

Araabia tähestik kuni 1928 [Саидов 1948]

ا	= a	ح	= ħ
ب	= b	د	= d
پ	= p	ر	= r
ت	= t	ز	= z, ç, c
ث	= [s]	ز	= çç
ج	= ž	س	= s
چ	= č, ç	ش	= ç, c
چ	= čč, çç	ش	= š, č, šš
خ	= x, q	ش	= šš
خ	= xx, q	ص	= s

1920. aastatel araabia tähestikku reformiti, ent selle kohta andmed puuduvad.

Allikad

1. М. Е. Алексеев. Аварский язык. — *Государственные и титульные языки России. Энциклопедический словарь-справочник*. Москва: Academia 2002, с. 23–35. Тж.: *Языки мира. Кавказские языки*. Москва: Academia 2001, с. 203–216.
2. Магомедсайид Саидов. *Аварско-русский словарь* / Мухламадсайид Саидов. *Авар-глурус маццалъул словарь*. Москва: "Советская энциклопедия" 1967.
3. Г. И. Мадиева. Аварский язык. — *Языки народов СССР*. Т. IV. Москва 1967.
4. М. И. Исаев. *Языковое строительство в СССР. (Процессы создания письменностей народов СССР)*. Москва: "Наука" 1979.
5. М. С. Саидов. Возникновение письменности у аварцев. — *Языки Дагестана*. Выпуск I. Труды Института истории, языка и литературы народов Дагестана. Махач-Кала 1948, с. 136–142.

Roman alphabet 1928–1937 [Исаев 1979]

O o		U u	
P p		V v	= w
Q q	= q?	X x	
Q q	= q̇?	X̣ x̣	= ǰ
R r		X̣ x̣	= ?
S s		Z z	
Ş ş	= š	Ẓ ẓ	= ç
Ş ş	= c	Ẓ ẓ	= ž
T t			
Ṭ ṭ	= ʈ		

Arabic alphabet until 1928 [Саидов 1948]

ص	= ss	ك	= g
ط	= ʈ	ل	= l
ظ	= ç	ل	= ĺ, ħ
ع	= ğ	م	= m
غ	= ğ	ن	= n
ف	= f, p	و	= w
ق	= q̇, ĺ	ه	= h
ق	= ĺ	ی	= j
ك	= k, ḳ, ǰ, g		
ك	= ǰ, kk, ḳḳ		

In the 1920's the Arabic alphabet was reformed but details are not known.

Sources